

שאלה ג'

**ברין אם מותר ליהודי אישכנו שיש לו פספורט
וחפץ להצילו רק שצריך לכתוב האותיות ר. ק.
שהוא ר"ת של אמונתם שיחשבו שהוא עכו"ם**

שאלה : כגישו קובנא היו בין הכלואים גם יהודים מגרמניה שהוגלו
לשם על ידי ממשלת הזדון ימ"ש.

**בין היהודים הללו היה יהודי אחד בעל שם לוועזי ביותר עד שלפי
השם אי אפשר היה להכיר שהוא יהודי, שם זה היה רשום
בפספורט שלו שהוציא בגרמיה עוד מלפני פרוץ המלחמה.**

**והנה עם גבור קושי השעבוד כגישו מפני שהגרמנים הכבידו את
אוכפם על כלואי הגישו ביותר, ומדי יום ביומו היו מתחדשים
לבקרים גזירות מגזירות שונות, החליט היהודי הזה לכרוח מהגישו
מתוך תקוה שיצליח להסתתר בין הגוים, מכיון שלפי מראהו ולפי
שמו לא היה ניכר עליו שהוא יהודי כאמור, אלא שלשם זה היה
לו צורך לזייף את הפספורט שלו ולהוסיף בו שתי תיבות, היינו את
האותיות ר. ק. להורות שבעל הפספורט אמונתו היא רומית קטולית,
כדי שהגוים יהיו משוכנעים שהוא גוי מלידה ומכטן כאחד מהם.**

**ונשאלתי אז אי יאות עכיד, כיון שעל ידי הוספת שתי אותיות
הללו יהא נראה כמודה בעכו"ם, אם יש בזה איסור או לא.**

תשובה : בנדרים דף סם : איתא ואמר רבא שרי ליה לצורבא מרבנן למימר
עבדא דנורא אנא לא יהיבנא אכרגא מאי טעמא לאמרוחי אריא מיניה

קאמר, ופי' שם הר"ן, עבדא דנורא אנא, עבד לאיש שהוא כהן לעובדי האש שעבדין פטורים מכרגא, ולא הוי כמודה בעבודת כוכבים דמוכחא מילתא דלא אמרה כי אלא לאפטודי מכרגא, וכי קאמר צורבא מרבנן רבותא קאמר דאפילו צורבא מרבנן שרי ליה למימר הכי דהן סבורים לעבודת כוכבים והוא לבו לשמים כדכתיב ה' אלקיך אש אוכלה הוא, עכ"ל הר"ן.

ופי' זה לכאורה נראה דבנידון דידן שרי ליה להוסיף את שתי האותיות הללו, דמה איכפת לן שהגויים סבורים שהוא עובד כוכבים, כיון דהוא לבו לשמים וכמו שכתב הר"ן, דמה שהוא כותב בפספורט שלו את שתי האותיות הללו הוא משום דכוונתו היא „לאברוחי אריא מיניה“ כדאיתא שם בגמרא, ומשום הכי הוא כותב את האותיות הללו, דלא גריעא כתיבת שתי האותיות מאמירת „עבדא דנורא אנא“ דאמרינן התם דשרי משום „טעמא לאברוחי אריא מיניה קאמר“, הכא נמי מי איכא למימר לברוחי אריא מיניה **כתב**

ואף שיש לו לבעל דין לחלוק ולומר דנידון דידן לא דמי לההיא דנדרים, דאיכא למימר דוקא התם הוא דשרי, דהתם הרי איכא לפרש את אמירתו דהוא לבו לשמים במה דאמר „עבדא דנורא אנא“ כדכתיב ה' אלקיך אש אוכלה הוא, וכפי שפירש שם הר"ן שהבאתי, מה שאין כן הכא בנידון דידן הלא לא נוכל לפרש את שתי האותיות הללו בפירוש אחר זולת שהן מזרות ואומרות שאמונתו היא רומית קטולית.

ומכ"ל מקום צריך עיון, שהרי בתוספות שם לא הוזכר לגמרי הטעם שכתב הר"ן אלא הם פירשו, „ואינו נראה כמודה להם, שהדבר יודע דליפטור ממס אמר הכי“, משמע שהתוס' מפרשים את הגמרא שם בגדרים כפשוטה, ויינו דלא איכפת לן כל מה שהגויים יחשבו כיון שהוא יודע שאינו מכוון לעבודת כוכבים אלא ליפטור עצמו ממס משום הכי קאמר עבדא דנורא אנא, אם כן הוא הדין בנידון דידן שרי, כיון שהוא יודע בעצמו שאינו מכוון לעבודת כוכבים אלא ליפטור עצמו ממס משום הכי קאמר עבדא דנורא אנא